МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Катедра української мови імені проф. Івана Ковалика

Затверджено
на засіданні катедри української мови
імені проф. Івана Ковалика
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка

(протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.)

Завідувач катедри_____ Зоряна КУПЧИНСЬКА

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

“Сучасна українська літературна мова (фонетика і фонологія)”,

що викладається в межах ОПП

“Середня освіта (Українська мова і література)”

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Львів - 2023

Назва дисципліни	Сучасна українська літературна мова (фонетика і фонологія)
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Катедра української мови імені професора Івана Ковалика
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Викладачі курсу	доц. Асіїв Л.В., кандидат філологічних наук, доцент
Контактна інформація викладачів	luboslava.asiyiv@lnu.edu.ua https://philology.lnu.edu.ua/employee/asijiv-lyuboslava Головний корпус ЛНУ ім. Івана Франка, каб. 234 м. Львів, вул. Університетська, 1
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення дисципліни за попередньою домовленістю. Он-лайн консультації за попередньою домовленістю. Для погодження часу он-лайн консультації слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка дисципліни	http://philology.lnu.edu.ua/course/suchasna-ukrajinska-literaturna-mova-fonetyka-i-fonolohiya-osvita
Інформація про дисципліну	Дисципліна "Сучасна українська літературна мова (фонетика і фонологія)" є нормативною дисципліною зі спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) для освітньої програми "Середня освіта (Українська мова і література)". Ця дисципліна викладається в 2 семестрі в обсязі 2,5 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)
Коротка анотація дисципліни	Ця навчальна дисципліна є важливою складовою циклу професійної та практичної підготовки студентів. Як частина обов'язкової програми цей курс дає студентові знання фонетичної та фонологічної системи сучасної української літературної мови, основи розвитку звукової системи; готує до вивчення курсів історичної граматики української мови, української морфеміки та словотвору, української морфонології; вчить аналізувати явища, процеси і закономірності розвитку фонетичного рівня сучасної української мови, усвідомлювати їхню суть. Курс також передбачає вивчення мовознавчих дисциплін, які базуються на теорії звукового ладу мови, – ортоепії (орфоепії), графіки та ортографії (орфографії). Курс з фонетики та фонології є важливим для формування кваліфікованого фахівця, який не тільки ґрунтовно знає особливості української фонетичної системи, але й уміє реалізувати ці знання на практиці, мовлення якого відповідає ортоепічним (орфоепічним) нормам української літературної мови. Цей курс дає змогу студентові успішно засвоювати курси з історичної граматики, курси з української морфонології, морфеміки та словотвору. Традиційна назва дисципліни – "Сучасна українська літературна мова (фонетика і фонологія)" – є дещо умовною, оскільки курс охоплює не тільки фонетику і фонологію, а й ортоепію, основи акцентології, графіки та ортографії і морфонології.
Мета та цілі курсу	Мета курсу – ознайомити студентів з українською фонетикою і фонологією як наукою, з'ясувати предмет, завдання, значення і систему термінів цієї науки, розкрити особливі риси української

	мови на фонетичному рівні, допомогти студентові засвоїти систему звукових одиниць сучасної української літературної мови, навчити їх виявляти типи звукових змін у мовленнєвому потоці та з'ясовувати способи і засоби передавання звукового мовлення на письмі, з'ясувати взаємодію між окремими структурними мовними явищами, зрозуміти загальновнутрішні і часткові закони мови. Курс фонетики і фонології має загальнотеоретичні і практичні цілі. Загальнотеоретичні цілі курсу фонетики і фонології української мови полягають в тому, щоб: • глибоко осмислити мовні явища; • пізнати дію внутрішніх законів мови; • усвідомити зв'язок між окремими структурними мовними явищами; • зрозуміти мову як суспільне явище. Практичні цілі курсу фонетики і фонології української мови вбачаємо в тому, що він допоможе: • усвідомити факти сучасної української літературної мови, зокрема асиміляції, дисиміляції, фонологічні чергування, ортоепічні (орфоепічні) та ортографічні (орфографічні) норми та ін.; • розуміти фонетичні особливості української літературної мови; • розрізняти сучасні та історичні фонетичні зміни; • глибше засвоїти курси історичної граматики української мови, української морфеміки, словотвору, морфонології; • фахово аналізувати різні теоретичні та практичні підходи до звукового ладу мови і способів його передавання на письмі і засвоювати норми сучасної української мови; • удосконалювати своє усне та писемне мовлення. • виявляти тенденції розвитку звукового ладу української мови. •
Література для вивчення дисципліни	*Основна* 1. Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. Львів, 2015. 2. Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Тестові завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови. Львів, 2008. 3. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – С. 7 – 194. 4. Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. 5. Практичні завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови для студентів філологічного факультету. Уклав Володимир Пілецький. – Львів, 2001. 6. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. 7. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003. – С.17-115. *Додаткова* 1. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. – К., 1999. – С. 162 – 204.

	2. Ключковський Б.Г. Методичні вказівки і практичні завдання з фонетики і фонології сучасної української мови для студентів І курсу філологічного факультету. Львів, 1987. 3. Коструба П.П. Основні поняття фонології // Українська мова і література в школі. 1965. № 7. 4. Коструба П.П. Про систему приголосних фонем сучасної української літературної мови // Питання українського мовознавства. Кн. 5. Львів, 1962. 5. Коструба П.П. Фонетика української літературної мови. Ч.1 Львів, 1963. 6. Коструба П.П. Фонетика, фонологія і морфонологія (їх предмет і місце в науці про мову)& Методологічні питання мовознавства. К., 1966. 7. Курс сучасної української літературної мови. Т. І. За ред. Л. А. Булаховського. К., 1951. 8. Орфографічний словник української мови. К., 1994. 9. Орфоепічний словник. Укладач Погрібний М.І. К., 1984. 10. Сучасна українська літературна мова. За ред. Грищенка А.П. 2-е вид. К., 1997. 11. Словник труднощів української мови. За ред. С. Я. Єрмоленко. К., 1989. 12. Тоцька Н. І. Голосні фонеми української літературної мови. К., 1973. 13. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: фонетика, орфоепія, графіка, орфографія. К., 1981. 14. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія. Завдання і вправи. К., 1995. 15. Українська літературна вимова і наголос. Словник-довідник. К., 1973. 16. Український правопис. 4-е вид. Виправлене і доповнене. К., 1993. 17. Український правопис і наукова термінологія: проблеми норми та сучасність. Львів, 1997. 18. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 391 с.
Тривалість курсу	один семестр (2)
Обсяг курсу	Загальний обсяг 75 годин, у т. ч. 32 годин лекційних, 32 годин практичних занять і 11 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	Студент повинен *знати:* • аспекти і методи вивчення мовних звуків; • артикуляційні та акустичні властивості звуків сучасної української літературної мови та основи їх класифікації: • системи голосних і приголосних фонем сучасної української літературної мови та їх звукові вияви; • проблеми класифікації фонем і основні підходи українських фонологів до їх вирішення • основи транскрибування; • звукові зміни сучасної української літературної мови (асиміляція, акомодація, дисиміляція, спрощення, чергування) і провідні тенденції їхнього розвитку; • основи українського складоподілу; • основи української акцентології; • ортоепічні (орфоепічні) норми сучасної української літературної мови і типові відхилення від них;

	• основи теорії письма (співвідношення між буквами і фонемами, система ортограм (орфограм), принципи правопису в сучасній українській літературній мові, сучасні правописні проблеми); *уміти:* • давати повну характеристику головним виявам голосних і приголосних фонем; • виявляти умови і причини появи комбінаторних, позиційних та факультативних виявів фонем; • характеризувати різновиди звукових змін, з'ясовувати причини їх виникнення і тенденції розвитку; • записувати слова і тексти фонологічною, спрощеною і повною фонетичною транскрипціями; • аналізувати сегментні одиниці вищого від звуку рівня (склади, фонетичні слова, такти, фрази), а також суперсегментні одиниці сучасної української літературної мови і виявляти їх національну специфіку; • виявляти типові відхилення від ортоепічних (орфоепічних) норм і застосовувати різноманітні засоби їх подолання; • використовувати основи теорії письма для поліпшення культури писемного мовлення. Навчальна дисципліна спрямована на формування таких **загальних компетентностей:** ЗК 1. Уміння спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово ЗК 2. Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, цінувати його культурно-історичні та морально-етичні надбання та сприяти розв'язанню актуальних загальнодержавних і суспільних завдань. ЗК 3. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості. ЗК 4. Здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями. ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 6. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно. ЗК 11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 13. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності. ЗК 14. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. **фахових компетентностей:** ФК 1. Здатність застосовувати сучасні методи й навчальні технології в освітніх закладах. ФК 2. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання з педагогіки, психології, методики української мови та літератури, спрямованих на розвиток індивідуальних творчих здібностей учнів / вихованців, з урахуванням їхніх вікових фізіологічних і психологічних особливостей. ФК 3. Здатність вивчати психологічні особливості засвоєння учнями навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції навчально- у загальноосвітніх навчальних закладах.

	ФК 4. Базові уявлення про мову як особливу знакову систему, її природу та функції, про генетичну і структурну типологію мов світу; фонетичний, лексичний, граматичний рівні мови. ФК 8. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. ФК 9. Розуміння сутності й соціального значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, їх взаємозв'язку в цілісній системі знань. ФК 10. Професійні знання й уміння з обраної спеціалізації. ФК 11. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації тексту (залежно від обраної спеціалізації). ФК 12. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. ФК 13. Розуміння значення всіх підсистем мови для вироблення вмінь аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. ФК 14. Здатність створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами. ФК 15. Розуміння комунікативної діяльності як реалізації функцій мови в різних суспільних сферах (жанрово-стильова диференціація мови). ФК 16. Здатність здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів. ФК 17. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мови. ФК 18. Здатність до ведення ділової комунікації усно і письмово; та досягнення **програмних результатів навчання:** ПРН 1. Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні. ПРН 3. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. ПРН 4. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти. ПРН 5. Демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства. ПРН 8. Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань. ПРН 9. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності. ПРН 10. Виділяти галузі філології й окреслювати коло їх основних проблем. ПРН 11. Знати систему мови. ПРН 13. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. ПРН 14. Створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами. ПРН 15. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. ПРН 17. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах

	спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. ПРН 18. Здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів. ПРН 19. Окреслювати основні проблеми дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, пояснювати їх взаємозв'язок у цілісній системі знань. ПРН 20. Демонструвати знання з обраної філологічної спеціалізації. ПРН 21. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації). ПРН 22. Планувати і здійснювати дослідження в галузі філології на належному рівні.
Ключові слова	Звук, фонема, алофон, мінімальна пара, головний вияв фонеми, позиційний вияв фонеми, комбінаторний вияв фонеми, факультативний вияв фонеми, звукове поле фонеми, асиміляція, дисиміляція, спрощення, альтернація, історичні чергування, позиційні чергування, склад, складоподіл, суперсегментні одиниці, словесний наголос, літера (буква), графема, кирилиця, енклітики, проклітики, фонетичне слово
Формат курсу	Очний, заочний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит письмовий (тестовий) у кінці 2 семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін: ""Сучасна українська літературна мова (лексикологія і фразеологія)", "Старослов'янська мова", достатніх для для сприйняття категоріального апарату дисципліни "Сучасна українська літературна мова (фонетика і фонологія)", розуміння джерел.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентація, колаборативне навчання, проектно-орієнтоване навчання, дискусія, метод вправ, передбачається також застосування порівняльно-історичного методу, що виявляється у таких прийомах: зіставляється або паралельно вивчається мовний матеріал, який розглядається в історичному розвиткові, з урахуванням змін, що відбуваються в мові, вивчаються не окремі мовні факти чи явища, а системи їх, зокрема система фонем, звуків, морфонологічних явищ.
Необхідне обладнання	Комп'ютер/ноутбук, проєктор
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: • практичні: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • модульні контрольні роботи: 30 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; • екзамен: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. Підсумкова максимальна кількість балів 100. Детальніше про завдання та критерії оцінювання - в атестованому електронному курсі https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=2417

	Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесности. Виявлення ознак академічної недоброчесности в роботі студента, незалежно від масштабів плагіату чи обману, є підставою для того, щоб викладач її не зарахував. **Відвідування занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів**. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, за виконання відповідних видів письмових самостійних робіт та бали підсумкового тестування (іспит). При цьому обов'язково враховується присутність на занятті та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесности не толеруються.
Питання до екзамену	1. Фонетика і фонологія як наука, їх предмет, завдання. 2. Будова мовного апарата. 3. Аспекти вивчення звуків (акустичний, анатомо-фізіологічний, лінгвістичний). 4. Методи вивчення звуків мови. 5. Основні поняття фонології. Фонема та її функції. Принципи виділення фонеми. 6. Фонологічна концепція П. П. Коструби. 7. Позиційні та комбінаторні варіанти головного вияву фонеми. 8. Фонологічна і фонетична транскрипції, їх завдання. 9. Артикуляційні особливості голосних і приголосних звуків. 10. Класифікації голосних та приголосних фонем. 11. Звукові вияви голосних та приголосних фонем. 12. Звукові зміни в мовленнєвому процесі: асиміляції, дисиміляції, спрощення. 13. Причини звукових змін. Типи асимілятивних змін за напрямом, обсягом, характером. 14. Дисиміляція приголосних звуків. Види дисиміляцій за напрямом, ступенем сусідства розподібнюваних звуків, характером змін. Історичні і сучасні дисиміляції. 15. Спрощення фонем і звуків, відображення на письмі. 16. Чергування фонем та звуків Поняття про морфонологію. 17. Основні типи історичних чергувань голосних і приголосних фонем. 18. Склад як фонологічне і фонетичне явище. Основи складоподілу.

	19. Наголос. Артикуляційна й акустична природа наголосу. 20. Особливості словесного наголосу в українській мові. 21. Фонетичні слова. Поняття про енклітики і проклітики. 22. Особливості наголошування різних частин мови. Словники наголосів. 23. Поняття „ортоепія (орфоепія)”. Ортоепічні (офоепічні) норми сучасної української літературної мови. 24. Типи ортоепічних (орфоепічних) помилок і шляхи їх подолання. 25. Графіка. Графема як основна одиниця графіки. Співвідношення між буквами і фонемами. 26. Український алфавіт. Ортографія (орфографія) як наука. Основні поняття орфографії. 27. Принципи українського правопису: фонетичний, фонематичний (морфологічний), традиційний, смисловий. Проблеми українського правопису.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	МОДУЛЬ І				
24 т. 2 год.	Фонетика і фонологія як наука, їх предмет, завдання. Будова мовного апарата. Аспекти вивчення звуків (акустичний, анатомо-фізіологічний, лінгвістичний). Методи вивчення звуків мови. Основні поняття фонології. Фонема та її функції. Принципи виділення фонеми. Фонологічна концепція П.П. Кострубы. Позиційні та комбінаторні варіанти головного вияву фонеми.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.	Аспекти вивчення звуків. Будова мовного апарата. Фонема та її функції. Звукове поле фонеми. 1 год.	25 т.
24 т. 2 год.	Органи мовлення та їх функції. Акустичні властивості звуків 1. Будова органів мовлення 2. Голосові зв'язки, їх функції. 3. Гортань, порожнина горла, ротова і носова порожнини, їх артикуляційні функції. 4. Активні і пасивні органи мовлення. 5. Язик, його будова і роль у вимові звуків. 6. Артикуляція голосних звуків. 7. Артикуляція приголосних звуків.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 1.		

	8. Акустичні властивості звуків: сила, тривалість, висота, тембр.				
25 т. 2 год.	Фонологічна і фонетична транскрипції, їх завдання. Основний принцип транскрибування. Повна і спрощена фонетична транскрипція.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.	Фонологічна і фонетична транскрипції, їх завдання. 1 год.	26 т.
25 т. 2 год.	Лінгвістичний аспект вивчення мовного звука. Фонема та її варіанти. 1. Два напрямки дослідження звукової системи мови в українському мовознавстві. Представники різних фонологічних шкіл про поняття “фонема”. 2. Фонологічна концепція Петра Коструби. 3. Фонема і її функції: будівельна, ототожнювальна (розпізнавальна), розрізнювальна. 4. Принципи виділення фонем. Поняття “диференціальні ознаки фонем”, “фонематична опозиція”, “мінімальна пара”. 5. Головний вияв фонеми. 6. Факультативні варіанти. 7. Позиційні варіанти. 8. Комбінаторні варіанти.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 2.		

26 т. 2 год.	Артикуляційні особливості голосних і приголосних звуків. Система голосних фонем сучасної української літературної мови. Класифікація голосних фонем. Звукові вияви голосних фонем.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.	Артикуляційні особливості голосних і приголосних звуків. 2 год.	27 т.
26 т. 2 год.	Фонологічна і фонетична транскрипції. 1. Завдання фонологічної транскрипції. 2. Завдання фонетичної транскрипції. 3. Основний принцип транскрибування. 4. Букви, які вживаються в фонологічній транскрипції. 5. Букви, які вживаються в фонетичній транскрипції. 6. Діакритичні знаки. 7. Фонетична транскрипція повна і спрощена.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 3.		
	МОДУЛЬ ІІ				
27 т. 2 год.	Приголосні фонеми і їх звукові вияви Система приголосних фонем сучасної української літературної мови. Різні підходи до визначення системи приголосних фонем. Артикуляційна класифікація головних виявів приголосних фонем. Акустичні ознаки головних виявів.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія.		

			Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.		
27 т. 2 год.	Голосні фонеми і їх звукові вияви 1. Система голосних фонем сучасної української літературної мови. 2. Артикуляційна класифікація головних виявів голосних фонем. 3. Позиційні вияви голосних фонем. 4. Комбінаторні вияви голосних фонем.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 4.		
28 т. 2 год.	Приголосні фонеми та їх звукові вияви. Варіанти головних виявів приголосних фонем. Довгі приголосні звуки і проблема довгих приголосних фонем	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.	Приголосні фонеми та їх звукові вияви. 2 год.	29 т.
28 т.	Приголосні фонеми і їх звукові вияви	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і	Класифікація приголосних фонем.	30 т.

2 год.	1. Система приголосних фонем сучасної української літературної мови. Різні підходи до визначення системи приголосних фонем. 2. Артикуляційна класифікація головних виявів приголосних фонем: а) місце творення; б) спосіб творення; в) участь голосових зв'язок (дзвінкість-глухість); г) рух язика до твердого піднебіння (твердість-м'якість); ґ) характер основного резонатора (ротовий – носовий). 3. Акустичні ознаки головних виявів: а) співвідношення між голосом і шумом; б) додаткове акустичне враження (шипіння, свист).		контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 5-6	1 год.	
29 т. 2 год.	Звукові зміни в мовленнєвому процесі: асиміляції, дисиміляції, спрощення. Причини звукових змін. Типи асимілятивних змін за напрямом, обсягом, характером. Асиміляція приголосних за дзвінкістю/глухістю.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.		
29 т. 2 год.	Приголосні фонеми і їх звукові вияви 4. Комбінаторні вияви приголосних фонем. 5. Позиційні вияви приголосних фонем.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і		

	6. Довгі приголосні звуки і проблема довгих приголосних фонем.		контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 5-6		
30 т. 2 год.	Асиміляція приголосних за твердістю/м'якістю, місцем і способом творення.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.	Звукові зміни в мовленнєвому процесі: асиміляції, дисиміляції, спрощення. 2 год.	31 т.
30 т. 2 год.	Асиміляція приголосних звуків 1. Причини звукових комбінаторних змін. 2. Види асиміляцій приголосних звуків за напрямом, обсягом, характером змін. 3. Асиміляція приголосних за дзвінкістю. 4. Асиміляція за глухістю.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 7.		
31 т. 2 год.	Дисиміляція приголосних звуків. Види дисиміляцій за напрямом, ступенем сусідства розподібнюваних звуків, характером змін. Історичні і сучасні дисиміляції.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української	Дисиміляція приголосних звуків. 2 год.	32 т.

			літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.		
31 т. 7.04. 2021 2 год.	Асиміляція приголосних звуків Асиміляція за м'якістю. Асиміляція за місцем і способом творення.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 8.		
32 т. 2 год.	Спрощення в групах приголосних, його артикуляційна природа. Групи приголосних, у яких відбуваються спрощення. Спрощення фонем і звуків, відображення на письмі.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.		
32 т. 2 год.	Дисиміляція приголосних звуків. Поняття "дисиміляція приголосних". Види дисиміляцій за напрямом, ступенем сусідства розподібнюваних звуків, характером змін.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 9.		
	МОДУЛЬ ІІІ				
33 т.	Чергування фонем та їх варіантів. Звукова реалізація варіантів тих самих фонем і чергування різних фонем. Різниця між історичними та	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і		

2 год.	позиційними чергуваннями. Поняття про морфонологію. Основні типи історичних чергувань голосних фонем.		контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.		
33 т. 2 год.	Спрощення в групах приголосних 1. Групи приголосних, у яких відбувається розподібнення. 2. Артикуляційна природа спрощення в групах приголосних. 3. Групи приголосних, у яких відбувається спрощення. 4. Спрощення в групах приголосних і його відображення на письмі	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 9.		
34 т. 2 год.	Чергування приголосних звуків і фонем. Чергування приголосних звуків – варіантів однієї фонеми і чергування різних фонем. Основні типи історичних альтернацій приголосних фонем.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972.		

			Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.		
34 т. 2 год.	Чергування голосних звуків і фонем 1. Звукова реалізація варіантів тих самих фонем і чергування різних фонем. 2. Словотворча і формотворча функції чергування фонем. 3. Морфонологія та її завдання. 4. Різні звукові вияви тих самих голосних фонем. 5. Чергування [у] – [ў] та [і] – [ї] 6. Найдавніші чергування голосних фонем: /о/ - /а/, /е/ - /і/, /е/ - /о/, /і/ - /а/, /і/ - /и/, /а/ - /у/, /и/ з нулем фонеми, /и/ - /ой/, /и/ – /й/, /у/ - /ув/ - /ов/, /а/ - им/ - /м/, /а/ - /ин/ - /н/, /а/ - /ен/. 7. Чергування /о/, /е/ з /і/. 8. Чергування /о/, /е/ з фонемним нулем. 9. Чергування /е/ - /о/ після шиплячих та /й/. 10. Чергування /о/, /е/ - /и/ після /р/, /л/.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 10.		
35 т. 2 год.	Склад як фонологічне і фонетичне явище. Теорії складу в українському мовознавстві. Поділ звуків згідно з принципом наростання звучності. Типи складів. Склади відкриті і закриті, прикриті і неприкриті, їх місце в українській мові Основи складоподілу.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969.		

			Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.		
35 т. 2 год.	Чергування приголосних звуків і фонем 1. Чергування приголосних звуків – варіантів однієї фонеми і чергування різних фонем. 2. Чергування твердих задньоязикових і горлової з передньоязиковими ясенними. 3. Чергування твердих задньоязикових і горлової з м'якими передньоязиковими зубними. 4. Чергування твердих передньоязикових зубних з передньоязиковими ясенними. 5. Чергування твердих передньоязикових приголосних фонем із парними м'якими. 6. Чергування проривних передньоязикових зубних /д/ і /т/ із щілинною /с/. 7. Чергування фонем /л/ - /в/ 8. Чергування однієї фонеми із сполученням двох фонем.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 11.		
36 т. 2 год.	Наголос. Наголос як звукове явище. Наголос словесний і логічний. Артикуляційна й акустична природа наголосу. Особливості словесного наголосу в українській мові. Семантична і граматична функція наголосу. Акцентна дублетність. Наголос основний і побічний Фонетичні слова. Поняття про енклітики і проклітики. Особливості наголошування різних частин мови. Словники наголосів.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.		

36 т. 2 год.	Склад і складоподіл 1. Теорії складу в українському мовознавстві. 2. Поділ звуків згідно з принципом наростання звучності. 3. Типи складів. Склади відкриті і закриті, прикриті і неприкриті, їх місце в українській мові. 4. Складоподіл у сполуках з одним інтервокальним приголосним. 5. Складоподіл у сполуках з двома інтервокальними приголосними. 6. Складоподіл у сполуках із трьома і чотирма інтервокальними приголосними. 7. Складоподіл у словах з довгими приголосними. 8. Складоподіл і поділ слова для переносу.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 12.		
37 т. 2 год.	Поняття „ортоепія (орфоепія)”. Ортоепічні (орфоепічні) норми сучасної української літературної мови. Особливості вимови іншомовних слів. Типи ортоепічних (орфоепічних) помилок і шляхи їх подолання.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.		
37 т.	Наголос	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник		

2 год.	1. Наголос як звукове явище. Наголос словесний і логічний. 2. Особливості словесного наголосу в українській мові. 3. Семантична і граматична функція наголосу. 4. Акцентна дублетність. 5. Наголос основний і побічний. 6. Фонетичні слова. Поняття про проклітики та енклітики. 7. Словники наголосів.		практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 13.		
38 т. 2 год.	Графіка. Графема як основна одиниця графіки. Співвідношення між буквами і фонемами. Український алфавіт. Ортографія (орфографія) як наука. Основні поняття ортографії (орфографії). Принципи українського правопису: фонетичний, фонематичний (морфологічний), традиційний, смисловий. Транскрипція і транслітерація.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003.		
38 т. 2 год.	Ортоепічні (орфоепічні) норми 1. Поняття "ортоепія (орфоепія)". Ортоепічні (орфоепічні) норми. 2. Вимова голосних. 3. Вимова приголосних. 4. Вимова сполук приголосних. 5. Особливості вимови іншомовних слів. 6. Типи ортоепічних (орфоепічних) помилок.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 14.		

39 т. 2 год.	Проблеми українського правопису.	лекція	Асіїв Любослава, Пілецький Володимир. Фонетика і фонологія української мови. Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія.- К.: 2006. – Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. –Ч. І, вид. 4-е. – К., 1972. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. – К, 1969. Сучасна українська літературна мова. За ред.. М. Я. Плющ. – К.: 2003. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 391 с.		
39 т. 2 год.	Графіка і ортографія (орфографія) 1. Поняття "графіка". Графема як основна одиниця графіки. Графема і алограф. 2. Співвідношення між буквами і фонемами. Український алфавіт. 3. Позначення на письмі м'яких приголосних фонем. 4. Позначення на письмі довгих приголосних звуків. 5. Ортографія (орфографія) як наука. Основні поняття ортографії (орфографії): ортограма(орфограма), ортографічне (орфографічне) правило, принцип правопису. 6. Ортограми (орфограми) буквені і небуквені.	практичне заняття	Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових і контрольних завдань. – Львів, 2015. Практичне заняття № 15-16.		

	7. Принципи українського правопису: фонетичний, фонематичний (морфологічний), традиційний, смисловий. 8. Транскрипція і транслітерація. 9. Правила переносу частин слова з рядка в рядок.				